

Lionello Lenaz - biobibliografska naznaka

Sepčić, Juraj; Muzur, Amir

Source / Izvornik: **Acta Facultatis Medicae Fluminensis, 1997, 22, 63 - 66**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:184:808056>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

JURAJ SEPČIĆ¹
AMIR MUZUR²

LIONELLO LENAZ BIOBIBLIOGRAFSKA NAZNAKA

¹ Klinika za neurologiju, KBC
Rijeka, 51000 Rijeka

² Cognitive Neuroscience Sector,
International School for
Advanced Studies, Via Beirut 2-4,
34000 Trieste, Italia

PREGLEDNI ČLANAK

Ključne riječi:

Povijest medicine, 20. stoljeće;
leukemija, ataksija.

Prihvaćeno: 03-01-1997

SAŽETAK Članak nastoji osvijetliti širinu interesa i stručnosti riječkog liječnika Lionella Lenza (1872.-1939.), te ukazati na nezasluženo zanemarivanje ovog medicinskog pisca, znanstvenika i praktičara koji je osobito unaprijedio hematologiju, demistificiravši leukemiju, te neurologiju, studijama o cerebelarnom, ekstrapiramidalnom i vegetativnom sustavu. Kratki životopis i pregled radova Lionella Lenza podastrijeti su ovdje tek kao preliminarni rezultati istraživanja njegova djela.

Baviti se poviješću ne znači baviti se prošlošću, već samo pronalaziti u prošlosti materijal za rasplitanje, objašnjavanje i oblikovanje sadašnjosti. Na očigled i bez posebnog odobrenja svih nas, vrijeme zavidnom brzinom smjenjuje osobe i događaje, a mi se onda moramo njima vraćati, prekapati po tim hrpama koje je vrijeme odložilo i pronalaziti u njima sve vrijedno što nam je promaklo. To nam valja činiti već i zato da ne ponavljamo bez potrebe posao koji je netko već prije nas zgotovio, da ne oštetimo nekoga u vlastitom neznanju i zaboravu, a

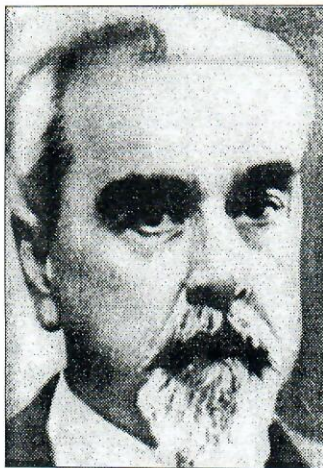
onda i da spriječimo da nama manipuliraju oni koji tvrde da znaju sve.

Jedna od onih figura o kojima se premalo zna, a koje zavrjeđuju pomnije istraživanje jer mogu bitno obogatiti naše postupno formiranje istine o medicini u ovom kraju, jest Lionello Lenaz.

Rijeku u doba njegova rođenja, dakle oko 1872., tek su preuzeli Mađari, stekavši je jednom od najduhovitijih povijesnih prijevara, famoznom intervencijom doljepljivanja "krpice" na ugovor o hrvatsko-ugarskoj Nagodbi iz 1868. Luka i indus-

trijsko središte u forsiranoj izgradnji i ekspanziji, glavni taktamac Trstu, Rijeka je grad kojim dominiraju obitelji Scarpa, Osojnak i Adamić, ali i more ambicioznih poduzetnih poliglota koji pretapaju jezike i kulture onako kako to današnja Europa još tek priželjkuje. Iz takva podneblja Lionello Lenaz se otiskuje na studij medicine u Beč, gdje diplomira 1895., a prvih šest

Slika 1. Figure 1
Lionello Lenaz

godina i radi asistirajući Moritzu Benediktu (neurologija), Edmundu Neusseru i Weichselbaumu (patološka anatomija),¹ dakle imenima iza kojih je stajala najbolja garancija i preporuka. U Rijeku je pozvan 1901. da preuzme novi bakteriološki laboratorij i prosekturu. Godine 1919. postat će bolničkim primarijusom, 1924. postići će zvanje privatnog docenta (libero docente) i 1927.-1930. držati na Sveučilištu u Padovi nastavu iz hematologije, nefrologije, odnosno neuropatologije.²

Radovi Lenza ne mogu se ocijeniti kao brojni, ali su zato neki među njima, bez ikakvog pretjerivanja, revoluirali cjelokupnu kliničku znanost i praksu. Prva Lenčeva publikacija (1901.), o ataksiji, uvodi ideju statičke inervacije (tonusa) koja igra značajnu ulogu pri voljnim pokretima. Izgleda da je ova ideja osjetno preduhitrila slične koncepte Adolfa Strümpella i Ludwiga Edingera, što bi svakako valjalo ispitati.³

Od značaja su i radovi o koreji, embrionalnoj hematogenezi, razlikama megaloblastne-megalocitne i normoblastne sekundarne krvi te mjestima gdje se krvna tjelešca stvaraju, patogenezi perniciozne anemije, razvoju nefritisa iz tonzilarnog žarišta, bubrežnoj kapilarnoj dinamici⁴ i dr. Čak i kod prikaza slučaja, Lenaz pokazuje sklonost k zaključivanju od šireg teoretskog interesa.⁵ Među najznačajnijim doprinosima Lenza medicini u svakom je slučaju razjašnjenje prirode leukemije, za koju je dokazao da ima u osnovi neoplastičke, a ne jednostavne hiperplastičke promjene.²

Nekako nenadano, kako to već samo ona zna režirati, smrt je odvela Lionella Lenza jednog kasnog listopadskog poslijepodneva 1939. godine iz Lovrana.⁶ U predvečerje svjetske konflagracije, Lenaz se ugasio pišući do zadnjeg časa. Ako netko publicira na njemačkom, talijanskom, francuskom i engleskom, najbolji mu udžbenici hematologije na

svijetu povjeravaju poglavlja, a njegova otkrića još desetljećima ostavljaju traga u dvjema medicinskim disciplinama, onda je on zavrijedio i više od skidanja šešira pred bustom; zavrijedio je podsjećanje, što je, uostalom, i intencija ovog članka.

Dodatak: Biobibliografija dr. Lionella Lenza^{1,2}

- Über Ataxie.
Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde 1901;19.
- Sulla fisiologia patologica dei movimenti coreici.
Rivista sperimentale di freniatria 1909;35.
- Ein Fall von symmetrischer kombinierter Erkrankung der Nerven: ulnaris, cut. brachii int. maj. und eines Teiles des medianus, entstanden nach zwei verschiedenen Traumen.
Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde 1912.
- Sulla patogenesi degli itteri emolitici.
Policlinico Sezione medica 1920.
- Megaloblasten und Plasmazellen.
Folia haematologica 1921;26.
- L'equilibrio chimico-fisico del sangue.
Archivio di patologia e clinica medica 1922.
- Sur l'influence de la pression sur le nombre des globules rouges.
Presse Médicale 1922.
- Über die Rolle des vegetat. Nervensystems in der Physiologie und in der Pathologie der animalischen Funktionen.
Berliner klin Wochenschrift 1921.
- Il concetto della leucemia.
Haematologia 1922.
- Die Pathogenese der Leukämie und die Begriffe der Hyperplasie, der Entzündung u. der Neubildung.
Folia haematologica 1923.

IL CONSIGLIO DI AMMINISTRAZIONE, IL PERSONALE SANITARIO E AMMINISTRATIVO, LE SUORE E GL'INFERMIERI DELL'OSPEDALE CIVILE DI S. SPIRITO annunziano, profondamente addolorati, l'improvvisa scomparsa del loro primario

Gr. Uff. prof. dott. **LIONELLO LENAZ**
libero docente nella R. Università di Padova
avvenuta ieri nel tardo pomeriggio a Laurana.

Slika 2. Figure 2

Obavijest o smrti dr. Lionella Lenza. (4.10.1939.)

Obituary notice about the death of Dr Lionello Lenaz.
(4 October 1939)

- Die embrionale Blutbildung und ihre Bedeutung für Pathogenese der perniciosen Anämie.
Ziegler's Beiträge 1923;71.
- Importanza del rapporto fra pressione e numero dei globuli rossi.
Riforma medica 1924.
- Anemia emolitica in un caso di ipernefroma.
Riforma medica 1924.
- La leucemia e le reazioni leucemoidi.
Gazzetta degli ospedali e delle cliniche 1924.
- Du rapport entre la pression sanguigne, l'hydrophilie du plasma et la gen se des oedmes.
Presse Médicale 1924.
- Sulla tonsillectomia come cura della nefrite cronica.
Comunicazione al Congresso di medicina interna a Milano, 1924.
- Fisiologia del tono muscolare.
Archivio di fisiologia 1925;22.
- Blutdruck und Capillarsystem.
Klinische Wochenschrift 1926.
- Wasserstoffwechsel und Lebervenen-sperre.
Klinische Wochenschrift 1926.
- L'ipertensione essenziale e le reazioni inverse del sistema vegetativo.
Minerva medica 1927.
- Patogenesi dell'anemia perniciosa.
Minerva medica 1927.
- Fisiologia dei capillari e sua importanza per la patologia e per la diagnosi delle malattie del cuore, delle arterie e dei reni.
Archivio di patologia e clinica medica 1927.
- Le tonsilliti occulte e la loro importanza nelle malattie croniche dei reni e de cuore.
Gazzetta degli ospedali 1927.
- Di un tipo anatomo-clinico frequente e caratteristico di aortite luetica.
Giorn clin medica 1930.
- Le indicazioni della tonsillectomia nella medicina interna.
Rassegna clinicoscienza 1930.
- La fisiopatologia dell'apparato extrapiramidale.
Boll assoc med triestina 1933.
- A proposito delle infezioni focali.
Riforma medica 1933.
- Lezioni di ematologia.
Milano: *Wassermann* 1935.
- Gesetze des Gewebswachstums und die Histogenese der Geschwülste.
Hippokrates 1936.
- Il concetto e la diagnosi microscopica dei neoplasmii.
La medicina italiana 1937.

- L'esame funzionale dei reni colla prova dell'acqua in rapporto con una nuova teoria sulla formazione dell'urina.
Boll soc med triestina 1938.
- Lymphocytes, plasma cells and Türk cells. U: Piney, ur. *Textbook of Haematology*.

LITERATURA

1. *Pari GA*. Lionello Lenaz (1872-1939). U: Annuario della R. Università di Padova per l' anno acad. 1939-40 - XVIII. Padova: Tipografia del Seminario di Padova, 1940.
2. *Stiglish G, Spetz-Quarnari L*. Consiglio ospitaliero di Fiume - Direzione sanitaria: Notizie sulla operosità scientifica e sulla carriera didattica del Prof. Dott. Lionello Lenaz. Rukopis u posjedu autora (J.S.).
3. *Perini G*. La teoria di Lionello Lenaz sulla fisiopatologia del sistema nervoso centrale (Alla memoria, nel primo anniversario di morte). Le forze sanitarie 1940;9(23):3-6.
4. *Lenaz L*. L'equilibrio chimico-fisico del sangue. *Archivio di patologia clinica medica* 1922;1(4):378-388.
5. *Lenaz L*. Ein Fall von symmetrischer kombinierter Erkrankung der Nerven: ulnaris, cut. brachii int. maj. und eines Teiles des medianus, entstanden nach zwei verschiedenen Traumen. *Deutsche Zeitschrift für Nervenheilkunde* 1912;44:124-137.
6. *Anonimno*. Il consiglio di amministrazione (...). *La vedetta d'Italia* 1939. Okt 4:4 (col 5.).